

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Velferðarráðuneytið
Skrifstofa félagsþjónustu
Skógarhlíð 6
150 Reykjavík

Reykjavík 8. nóvember 2018

1810073SA KB/bg
Málalýkill: 00.64

Efni: Umsögn um drög að reglugerð um húsnæðisáætlanir sveitarfélaga

Vísað er til tilkynningar á samráðsgátt stjórnarráðsins, dags. 25. október sl., þar sem óskað er eftir umsögn um drög að reglugerð um húsnæðisáætlanir sveitarfélaga, mál nr. S-178/2018.

Almennt

Með lögum nr. 65/2018 um breytingu á lögum um húsnæðismál nr. 44/1998 var lögfest skylda sveitarfélaga til þess að gera húsnæðisáætlanir til fjögurra ára og kveðið á um að húsnæðisáætlanir skyldu nánar útfærðar í reglugerð. Með reglugerð þessari er mælt fyrir um efni húsnæðisáætlana, skil, endurskoðun og að þær skuli vera í samræmi við aðrar áætlanir sveitarfélagsins, s.s. fjárhags- og skipulagsáætlanir. Þá er jafnframt kveðið á um skyldu Íbúðalánasjóðs (ÍLS) til þess að láta sveitarfélögum í té þær upplýsingar á sviði húsnæðismála sem hann býr yfir og nýst geta við vinnslu húsnæðisáætlana.

Reglugerðin er skýr varðandi það hvert innihald húsnæðisáætlana á að vera og ánægjulegt að þar komi fram hlutverk Íbúðalánasjóðs við að láta sveitarfélögum í té þau gögn og aðrar upplýsingar á sviði húsnæðismála sem hann hefur safnað og geta nýst sveitarfélögum við vinnslu húsnæðisáætlana.

Athugasemdir við 1. gr. Almennt

Í 2. mgr. 1. gr. segir að sveitarfélög sem mynda sameiginlegt atvinnusvæði og búsetusvæði skulu jafnframt gera sameiginlega húsnæðisáætlun fyrir svæðið. Í 13. gr. laga um húsnæðismál kemur fram að þar sem lega atvinnusvæðis eða aðrar hliðstæðar aðstæður kalla á samhæfingu sveitarfélaga skulu sveitarfélög á viðkomandi svæði hafa formlegan samstarfsvettvang og láta framkvæma sameiginlega þarfagreiningu og húsnæðisáætlun fyrir svæðið.

Sambandið vill vekja athygli á því að í lögnum er aðeins talað um atvinnusvæði eða aðrar hliðstæðar aðstæður meðan reglugerðin talar um sameiginlegt atvinnusvæði og búsetusvæði. Reglugerðin gefur því í skyn að það þurfi að vera bæði sameiginlegt atvinnu- og búsetusvæði til staðar meðan lögin tilgreina að sameiginlegt atvinnusvæði eitt og sér gæti verið fullnægjandi eða aðrar hliðstæðar aðstæður. Þótt ákvæðið virðist skýrt við fyrsta yfirllestur er ljóst að í framkvæmd gæti það valdið vandkvæðum, t.d. ef eitt sveitarfélag er með sameiginlegt atvinnusvæði með öðru sveitarfélagi en sameiginlegt búsetusvæði með þriðja sveitarfélaginu svo dæmi séu nefnd. Gott væri því ef ráðuneytið gæfi út leiðbeiningar um túlkun þessa ákvæðis þar sem meðal annars væri vísað til dæma sem hafa gefist vel svo sem samstarf sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu annars

vegar og hins vegar á Austurlandi. Einnig þarf að skilgreina betur orðin atvinnusvæði og búsetusvæði en þau hafa hvergi verið skilgreind í lögum svo vitað sé til.

Athugasemd við 3. gr. Endurskoðun húsnæðisáætlana

Samkvæmt reglugerðinni skulu sveitarfélög skila uppfærðum húsnæðisáætlunum til ÍLS eigi síðar en 1. október ár hvert. Sambandið vill vekja athygli á því að haustin eru almennt annasamur tími í starfsemi sveitarfélaga og því gæti önnur tímasetning veitt sveitarfélögum svigrúm til ítarlegri endurskoðunar en haustin bjóða upp á. Sé húsnæðisáætlun t.d. uppfærð á tímabilinu janúar-maí myndi slík áætlun taka mið af nýjustu fjárhagsáætlun hvers sveitarfélags.

Samráð við gerð húsnæðisáætlana

Með frumvarpi til laga nr. 65/2018 um breytingu á lögum um húsnæðismál nr. 44/1998 kom fram að tilefni og nauðsyn umræddra lagabreytinga var sú að greiningar og áætlanagerð um uppbyggingu íbúðarhúsnæðis hafi ekki verið fullnægjandi. Húsnæðisáætlunum sveitarfélaga er því ætlað að tryggja að greining og áætlunargerð sé samræmd um allt land og uppfærð reglulega og þannig myndast grunnur fyrir betri yfirsýn yfir húsnæðismál fyrir landið allt. Því ber sveitarfélögum að gera húsnæðisáætlun á fjögurra ára fresti og árlega skal meta hvort þörf sé fyrir endurskoðun. Mikilvægt er því að vinna við húsnæðisáætlanir gangi hratt og örugglega fyrir sig enda eru þær að mestu leyti að endurspegla fyrirbyggjandi gögn er til eru hjá sveitarfélögum, svo sem skipulagsáætlanir, fjárhagsáætlanir sem og upplýsingar frá félagsþjónustu um stöðu hópa sem þurfa aðstoð í húsnæðismálum.

Í frumvarpinu kemur fram að húsnæðisáætlanir eigi að vera samstarfsverkefni innan stjórnýslu sveitarfélags, með aðkomu félagsþjónustu, skipulagsyfirvalda, byggingarfulltrúa og umsjónaraðila fasteigna sveitarfélags. Í umræddu frumvarpi kemur einnig fram að aðkoma hagsmunaaðila sé tryggð með tilkomu húsnæðisþings og þar er hinn formlegi samráðsvettvangur tryggður. Sveitarfélög eru einnig í nánu samstarfi við hagsmunahópa m.a. er öldungaráð formlegur vettvangur fyrir samráð við notendur öldrunarþjónustu og einnig skal skipa samráðshóp um málefni fatlaðs fólks. Er því ljóst að hagsmunaaðilar eru með samráð við félagsþjónustu hvers sveitarfélags og samráð skilar sér frá félagsþjónustusviði inn í húsnæðisáætlanir og hagsmunaaðilar fá síðan að nýju aðkomu á húsnæðisþingi. Er því ekki gert ráð fyrir því að haft sé sérstakt samráð í tengslum við gerð húsnæðisáætlana þar sem þær taka saman upplýsingar sem eru til innan sveitarfélaga, meðal annars eftir samráð við staðbundna hagsmunaaðila.

Varðandi umsögn Landssamtakanna Proskahjálpar vill sambandið benda á að samkvæmt 42. gr. laga um félagsþjónustu sveitarfélaga nr. 40/1991 skal í hverju sveitarfélagi, eða í sveitarfélögum sem eiga samstarf um þjónustu við fatlað fólk, starfa formlegur samráðsvettvangur er nefnist samráðshópur um málefni fatlaðs fólks þar sem fjallað er um þjónustu við fatlað fólk, framkvæmd og þróun þjónustunnar. Í samráðshópnum skulu að lágmarki sitja þrír fulltrúar kosnir af sveitarstjórn og þrír fulltrúar tilnefndir af hagsmunasamtökum fatlaðs fólks. Er hér því hin lögformlegi vettvangur um samráð um þjónustu við fatlað fólk þar á meðal

samráð varðandi húsnæðismál. Hér er tryggt að samráðið nái til þeirra sveitarfélaga sem mynda saman þjónustuvæði en þau sveitarfélög geta síðan verið með hver sína húsnæðisáætlun. Húsnæðisáætlun hvers sveitarfélags ber síðan að endurspegla þær áætlanir er þjónustuvæðið hefur samþykkt sbr. 4. gr. reglugerðarinnar.

Rétt er einnig að hafa í huga að nokkuð önnur sjónarmið gilda þegar um er að ræða sértæk húsnæðisúrræði sbr. reglugerð nr. 370/2016, sem eru skipulögð fyrir fatlað fólk með miklar og samsettar stuðningsþarfir, m.a. út frá öryggi.

Eðli málsins samkvæmt þarf samráð að eiga sér stað á landsvísu um uppbyggingu þessara sértækustu úrræða. Hvað það varðar ítrekar sambandið fyrri erindi um að ráðuneytið hafi forgöngu um að skipaður verði formlegur samhæfingarvettvangur með aðild þeirra þjónustuvæða sem taka munu að sér að byggja upp þessi sértækustu úrræði. Jafnframt taki samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytið þátt í vinnunni vegna Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga sem og fulltrúar hagsmunasamtaka notenda.

Gerð fyrstu húsnæðisáætlunar sveitarfélags

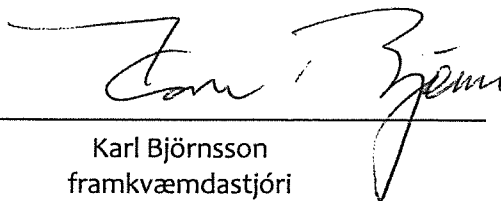
Í reglugerðinni er hvergi tekið fram hvenær sveitarfélög skulu hafa lokið gerð húsnæðisáætlunar í fyrsta sinn. Hugsanlega gæti verið til bóta að setja bráðabirgðaákvæði er tekur á þessu atriði svo sveitarfélög viti hvaða tímaramma eigi að miða við og eftirlit ÍLS samkvæmt 5. gr. sé markvissara.

Að lokum

Almennt er reglugerð um húsnæðisáætlanir sveitarfélaga skýr og mun styðja við að húsnæðisáætlanir sveitarfélaga séu samræmdar og árlega geti ráðuneytið metið stöðu húsnæðismála á landsvísu. Til þess að svo megi verða er þó mikilvægt að tryggja að gerð og endurskoðun húsnæðisáætlana verði ekki íþyngjandi vinna fyrir sveitarfélög heldur endurspegli og dragi saman þá vinnu sem nú þegar á sér stað innan sveitarfélaga.

Virðingarfyllt

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Karl Björnsson
framkvæmdastjóri